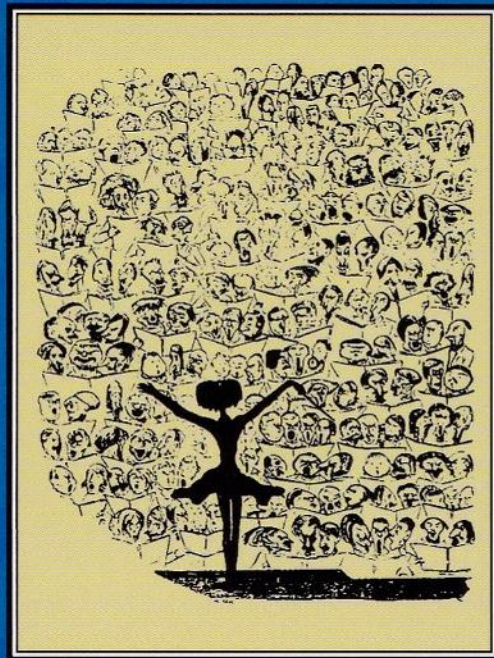

رومن رولان

موسیقی دانان امروز

ترجمه رضا رضایی

بتهوون

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

موسیقی دلمان امروز
رومن رولان
ترجمه رضا رضایی

ویرایش و تولید کارگاه نشر کارنامه

مهرزاد خاکزاد، ستوده درخشانی، مجید رنجبر، سمیه نصر
شهاب شمس و عادل قشقایی

کارگاه نشر سپهر

عسل کاوسی، فتح‌امه چهارگامه، سمانه ایران‌پرست، علی اصغر غنیمی
خوشنویسی زنده یاد حمید غیرآزاد
تعلیم و اجرای روی جلد کاوه فرمهر، ماهر درخشانی

مدیر هنری و ناظر مسئول محسن زهرایی

چاپ پرسیکا
صحافی رونق

چاپ اول ۱۳۸۸

چاپ دوم، زمستان ۱۳۹۶ - ۱۱۰۰ نسخه

هسته حقوق چاپ و نشر این اثر انحصاراً برای نشر کارنامه محفوظ است.
هرگونه استفاده از کتاب آرابی و عناصر آرابی این کتاب اکیداً ممنوع است. همچنین هر نوع استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن به هر صورت (چاپ، فتوکپی، کتاب صوتی و الکترونیک و نشر در فضای مجازی)، کلاً و جزاً، ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

مراکز پخش و فروش:

پخش کارنامه، خیابان شهید باهنر (تایوران)، شماره ۱۳۵، تلفن ۲۶۱۱۷۹۸۵، ۲۶۱۱۷۹۸۶، ۲۶۱۱۷۹۸۷ و ۰۱۱۲۶۲۳۲۱۱۵۱
فروشگاه بزرگ شهر کتاب با همکاری نشر کارنامه، خیابان شهید باهنر (تایوران)، شماره ۱۳۷
تلفن ۲۲۲۸۵۹۶۹ - فکس ۰۸۱۹۲۲۲۸

نشر کارنامه - شماره ۹۰ کوچه فرهادش، خیابان وصال شیرازی، تهران ۰۲۱۷۷۳۳۳۳۷۳ - تلفن ۸۸۹۵۶۴۸۲

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Musicians of Today
by
Romain Rolland
(Translated by Mary Blaiklock),
Kegan Paul & Trench & Trübner & Co.,
London, 1915 (2nd Edition)

بتهوون
مرکز موسیقی

سرشناسه : رولان، رومن، ۱۸۶۶-۱۹۴۴ م. Rolland, Romain
عنوان و نام پدیدآور : موسیقی دلمان امروز / رومن رولان؛ ترجمه رضا رضایی
مشخصات نشر : تهران: نشر کارنامه، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری : ۳۸۸ ص.
فروست : کارنامه هنر موسیقی ۳
شابک : ISBN 978-964-431-069-0
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا.
یادداشت : کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان *Musicians of Today* به فارسی ترجمه شده است.
یادداشت : ویراست اول کتاب حاضر (من مختصر) توسط نشریات منشعل در سال ۱۳۴۹ منتشر گردیده است.
موضوع : آهنگسازان - سرگذشتنامه.
موضوع : موسیقی - فرانسه - تاریخ و نقد.
موضوع : موسیقی - آلمان - تاریخ و نقد.
شناسه افزوده : رضایی، رضا، ۱۳۳۵ -
رده‌شناسی کتابخانه : ML۳۹۰۲۹۸۳۸۶
رده‌شناسی دیویی : ۷۸ - ۱۹۲۲
شماره کتابخانه ملی : ۱۰۷۴۶۶۸

۱۳	پیش‌گفتار مترجم
۱۷	هکتور برلیوز
۱۹	۱
۴۵	۲
۶۷	ریشارد واگنر
۶۹	زیگفريد
۹۱	تريستان
۹۷	کامی سن - سانس
۱۱۳	ونسان دندی
۱۳۷	ریشارد اشتراوس
۱۶۵	هوگو وولف
۱۹۳	دون لورنتسو پروزی
۲۰۳	موسیقی فرانسه و آلمان
۲۲۹	کلود دبوسی
۲۳۱	پلئاس و ملیزانند
۲۴۱	بیداری
۲۴۳	نظری به نهضت موسیقایی پاریس از ۱۸۷۰ به بعد
۲۴۵	پاریس و موسیقی

۳۵۳.....	نهادهای موسیقایی پیش از ۱۸۷۰.....
۲۶۰.....	نهادهای جدید موسیقایی.....
۲۹۷.....	وضع کنونی موسیقی فرانسه.....
۳۰۵.....	یادداشت‌ها.....
۳۲۴.....	پیوست‌های مترجم.....
۳۳۵.....	اصطلاحات.....
۳۴۷.....	فهرست نام‌ها.....

پیش‌گفتار مترجم

برای محبوب دوردست^۱

نام رومن رولان (۱۸۶۶-۱۹۴۴) برای کتاب‌خوان‌ها آشناست. او خالق رمان‌های عظیم ژان کریستوف و جان شیفته، و نویسنده چند نمایشنامه و جستارهایی در تئاتر و موسیقی است. مانند تاریخ ایرای اروپا پیش از لولی و اسکارلاتی (۱۸۹۵)، منشأ تئاتر غنایی جدید (۱۸۹۵)، گرگ‌ها (۱۸۹۸)، دانتون (۱۹۰۱)، ۱۴ ژوئیه (۱۹۰۱)، و تئاتر مردم (۱۹۰۳). رومن رولان در زمینه نقد و زندگی‌نامه استعداد کم‌نظیری داشت و با آثاری مانند بتهوون (۱۹۰۳)، میکلائو (۱۹۰۵)، زندگی تولستوی (۱۹۱۱) و مهاتماگاندی (۱۹۲۶) خوانندگان بی‌شمار پیدا کرد. او در محافل اجتماعی اروپا بسیار تأثیرگذار بود و فعالیت‌هایش در عرصه دفاع از صلح و مخالفت با هرگونه جنگ، تبعیض نژادی، و ستم ملی و طبقاتی، برایش دوستی‌ها و دشمنی‌هایی به همراه آورد. رومن رولان از معدود بزرگان ادب و هنر است که با گذشت سال‌های عمر به عقاید رادیکال‌تر گرایش نشان داد، به طوری که در اواخر عمر سرانجام از انترناسیونال سوم طرفداری کرد.

رومن رولان در سال ۱۸۹۵ (در بیست و نه سالگی) جایزه بزرگ آکادمی فرانسه را برد (به خاطر کتاب تاریخ ایرای اروپا پیش از لولی و اسکارلاتی) و در همان سال از رساله دکترای خود (منشأ تئاتر غنایی جدید) در دانشگاه سوربون دفاع کرد و سپس کرسی نقد موسیقی به او سپرده شد. پس از سال‌ها فعالیت ادبی، در سال ۱۹۱۵ جایزه نوبل ادبیات به خاطر رمان ژان کریستوف (۱۹۰۴-۱۹۱۲) به او اعطا شد.

رومن رولان در زمینه موسیقی فعالیتی هم‌پایه فعالیت ادبی داشت. در پاریس و ژنوا در رشته موسیقی تحصیل کرد و از سال ۱۹۰۳ استاد و مدرس موسیقی شد. مکاتبات

او با مشاهیر هنر و ادب از گنجینه‌های فرهنگی قرن بیستم به شمار می‌رود - بخصوص مکاتبات جالبش با ریشارد اشتراوس که دوست او بود. کتاب حاضر به همراه کتاب موسیقی دانان دیروز^۲ در سال ۱۹۰۸ منتشر شد. در هر دو کتاب جستارهایی ستایش‌برانگیز درباره‌ی بعضی از موسیقی دانان و نیز جریان‌های موسیقایی آمده است که شناخت کامل نویسنده را در زمینه‌ی زندگی و کار هنرمندان بزرگ نشان می‌دهد. رومن رولان در موسیقی دانان امروز از هنرمندان هم عصر خود سخن گفته است و با پژوهش در آثار آهنگ‌سازان و بررسی زندگی آن‌ها سعی کرده چشم خواننده را به گوشه‌ها و زاویه‌هایی باز کند که کمتر در معرض توجه بوده‌اند. کار هنرمندان را نمی‌توان جدا از شرایط آفرینش آثارشان دریافت. مثلاً با مطالعه‌ی نوشته‌ی رومن رولان درباره‌ی هکتور برلیوز پی می‌بریم که چه تعبیرهای غلطی از او رواج داشته است. رومن رولان در شرح زندگی برلیوز شناخت عمیق خود را از شخصیت این آهنگ‌ساز تیره‌بخت نشان می‌دهد. در بخش‌های دیگر کتاب نیز با چنین شناختی مواجهیم.

این جستارها صرفاً برای اهل فن نوشته نشده‌اند، بلکه مخاطب آن‌ها خواننده‌ی هوشمندی است که شاید اطلاعات فنی در زمینه‌ی موسیقی نداشته باشد اما به موسیقی علاقه دارد و از خواندن سرگذشت نوابغ هنر لذت می‌برد. برای لذت بردن بیشتر از آثار موسیقی باید آهنگ‌سازان را بهتر شناخت. آیا صرفاً با دانستن نام آهنگ‌ساز لذت بایسته به شنونده‌ی موسیقی انتقال می‌یابد؟ خوب است با شنیدن یک سنفونی یا یک قطعه موسیقی مجلسی پدیدآورنده‌ی اثر را نیز بشناسیم؛ و برعکس، پس از آشنایی با این یا آن آهنگ‌ساز آثارش را بشنویم. با این افزایش شناخت، جاذبه‌ی موسیقی گسترش می‌یابد. امیدوارم این کتاب دریچه‌های تازه‌ای برای فهم آثار موسیقی دانان به روی خواننده بگشاید. در این زمانه‌ی پراشوب، موسیقی می‌تواند سبب نزدیکی روحی آدم‌ها شود.

سال‌ها پیش که با عطشی شورانگیز ترجمه‌ی کتاب را شروع کردم، جاذبه‌ی متن چنان بود که شب و روز را از یاد بردم و تب‌الود کار کردم. تشویق و همدلی برخی دوستان شیفته نیز سبب شد در مدت کوتاهی ترجمه را به پایان برسانم. می‌دانید شتابی که از لذت ناشی می‌شود گاهی چشم را کور می‌کند. من هم در کوری این شتاب خیلی چیزها را ندیدم و نفهمیدم (هرچند همان شتاب و جهل با شوقی عظیم همراه بود). حالا که پس از حدود هجده سال با تشویق محمد زهرایی، مدیر نشر کارنامه، در ترجمه تجدید نظر کامل کرده‌ام و عملاً آن را دوباره ترجمه کرده‌ام، می‌دانم که آن خطاهای قبلی دیگر در این ترجمه نیستند و متنی پیراسته‌تر در اختیار خواننده قرار گرفته است.

اما من با این کار علاوه بر زدودن خطاهایم وجود قبلی‌ام را نیز پیراسته‌ام و آن زندگی تب‌آلود سال‌های دور دست را پس رانده‌ام که صدالبته با دریغ و درد عجین بوده است؛ اگر خواننده کتاب همان سکر و هیجانی را تجربه کند که من در آن سال‌ها تجربه کرده بودم، خوشحال خواهم بود که در این احساس همچنان همراهش هستم.

غیر از ناشر حاضر که امکان انتشار پاکیزه این ترجمه را فراهم آورد و اجازه داد و سواس‌های من نیز به وسواس‌های حرفه‌ای‌اش اضافه شود، باید تشکر کنم از همه کسانی که به نحوی از انحا مشوق و مددکارم بوده‌اند، بخصوص جاهد جهانشاهی که متن اصلی کتاب را در اختیارم گذاشت، علی چراغی که اهل معرفت بود و سال‌ها پیش بخش‌هایی از ترجمه قبلی را منتشر کرد، عبدالحسین آذرنگ که فصل مربوط به برلیوز را بازخوانی کرد، و پسر امین که در جریان تجدیدنظر متن از لحاظ فنی کمک کرد.

همچنین سپاسگزارم از ویراستاران ناشر — احمد کسایی پور که متن ترجمه را با اصل مقابله کرد و علی رضا سید احمدیان که آن را مرور کرد، و دوست عزیزم هومن پناهنده که کل متن ترجمه را دلسوزانه بازخوانی کرد. از همه همکاران نشرکارنامه نیز که برای به سامان رسیدن این کتاب زحمت کشیدند صمیمانه تشکر می‌کنم.

توضیح این نکته نیز لازم است که در سراسر متن و دریانویشت‌ها، نام و عنوان همه منابع و مراجع و آثار به فارسی ترجمه شده و ضبط اصلی آن‌ها در انتهای کتاب آمده است.

رضا رضایی

تهران، تابستان ۱۳۸۷

۱ عنوان مجموعه‌ای از شش لید، اثر پتهوون، آپوس ۹۸، برای صدای مردانه (تتور یا باریتون) و پیانو (سال ۱۸۱۶).

۲ کتاب موسیقی‌دانان دیروز نیز از همین مترجم همراه با کتاب حاضر منتشر شده است.

هرچه با سرگذشت هنرمندان بزرگ آشنا ترمی شویم شگفت زده ترمی شویم که چه رنج و اندوه بی‌کرانی بر زندگی‌شان سایه افکنده است. آن‌ها نه تنها در بوتۀ آزمون‌ها و دشواری‌های زندگی روزمره گداخته می‌شوند — که بر آن‌ها به دلیل حساسیت بیشترشان بی‌رحمانه ترائمی‌کند — بلکه محیط پیرامون‌شان نیز به برهوتی می‌ماند، زیرا این‌گونه هنرمندان بیست، سی، پنجاه و گاه حتی صد سال از معاصران خود جلو ترند؛ وانگهی، هنرمندان بزرگ بیشتر محکوم‌اند به تلاش‌های رنج‌بار و یأس‌آلود، آن‌هم نه برای تسخیر جهان، که برای زیستن. جان‌های خسته به ندرت می‌توانند چنین پیکار بی‌وقفه‌ای را ادامه دهند، و برترین نواغ شاید چیزی جز بیماری و بی‌نوایی و حتی مرگ زودهنگام نصیب‌شان نشود. اما بوده‌اند کسانی مانند موتسارت و شومان و وبر که به رغم همه تلخی‌ها سعادت‌مند بودند زیرا می‌توانستند سلامت روح و شور آفرینش را تا پایان حفظ کنند — با آن‌که کالبدشان از شدت خستگی و حرمان می‌فرسود، شعله‌ای در وجودشان زبانه می‌کشید که شراره‌هایش تا ژرفای تاریکی شب‌شان نفوذ می‌کرد.

نشر کاژمانه

بته‌هون

مرکز موسیقی بته‌هون شیراز

ISBN 978-964-431-069-0

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۱-۰۶۹-۰